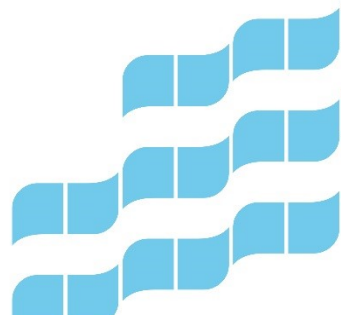
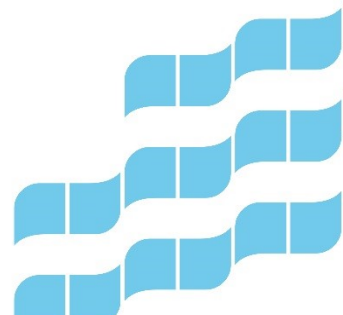

TAMPEREEN KAUPUNGIN LUKIOKOULUTUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA 2023-2025

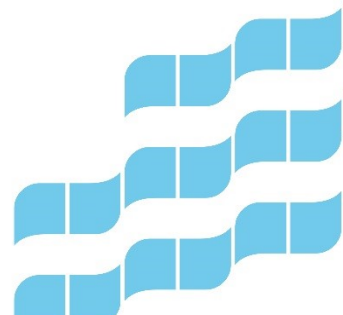

Sisälllys

Johdanto.....	4
1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	4
2. Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	5
2.1. Yhteisöllinen opiskeluhoito	5
2.2 Yhteisöllisyyden edistäminen ja osallisuus	6
2.3 Lukiokohtainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (OHR)	6
2.4 Yhteistyö opintojen nivelvaiheessa, opiskelijan ohjauksessa sekä jatko-opintojen suunnittelussa	8
2.5 Poissaolojen ennaltaehkäisystä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta	8
2.6 Toimenpiteet tupakoinnin, nuuskaamisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi, päihdeongelmiin puuttumiseksi ja päihdeongelmaisen hoitoon ohjausta varten	11
2.7 Oppimisympäristöjen esteettömyyden, terveellisyden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen	11
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	13
3.1. Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin	13
3.2 Opiskeluhoollon tuki ja ohjaus kurinpitörangaistusten tai opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin tai sen uhan yhteydessä	16
3.3 Terveystarkastusten ja muun opiskeluterveydenhuollon toteuttamisessa tarvittava yhteistyö	16
3.4 Opiskelijoiden terveydentilan tai toimintakyvyn muutoksista johtuvien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista edistävät toimenpiteet	16
3.5 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	17
3.6 Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen oppilaitoksen työpäivän aikana	17
4. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	18
4.1 Opiskelijoiden, huoltajien, lukiokoulutuksen ja opiskeluhoitopalveluiden osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen	18
4.2 Muu yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	18
4.3 Lukion henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	19
4.4 Yhteistyö muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimen, lastensuojelun, poliisin sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa	20

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	21
5. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	21
6. Toiminta äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa sekä erilaisissa häiriötilanteissa	25
7. Lukiokoulutuksen opiskeluhooltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta.....	28
Liite: Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelma	29

Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Myös oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) säännöksiä täsmennettiin vastaamaan uudistusta. Lakimuutoksen (377/2022) mukaan Opetushallituksen oli uudistettava opetussuunnitelmien perusteet sekä Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa -määräyksen tämän lain mukaisiksi siten, että koulutuksen ja opetuksen järjestäjät voivat ottaa tämän lain 13 §:n mukaiset opiskeluhoitosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023.

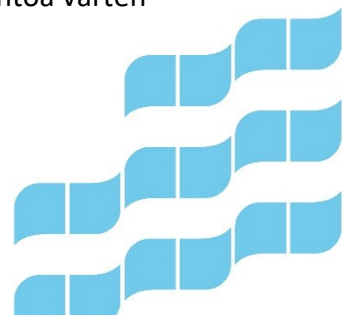
Tampereen kaupungin ylläpitämien lukioden opiskeluhuollon suunnitelma on osa em. koulutuksen järjestäjän suunnitelmaa ja korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa on käytössä lukiokohtainen lukuvuosisuunnitelman opiskeluhoito-osa, joka laaditaan lukuvuoden alkaessa opetushenkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Lukioiden ja opiskelijoiden arjessa toteutuva opiskeluhoito muodostuu kokonaisuudesta, jossa järjestämisvastuu kuuluu sekä Tampereen kaupungille että Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Tampereen kaupunki on vastuussa opiskeluhuollon kokonaisuuden suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Opiskeluhoito järjestetään yhteistyössä kaupungin sekä hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Suunnitelma on laadittu yhdessä lukioiden ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden kanssa. Suunnitelman toteutumista seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma on osa kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan lukioiden opiskelijamäärä, opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja oppimisympäristöihin liittyvät tarpeet. Arviossa huomioidaan jatkavien opiskelijoiden (3+), TUVA-opiskelijoiden, maahanmuuttotustaisten (S2) opiskelijoiden sekä ylioppilastutkintoa varten

myönnettyjen erityisjärjestelyiden oikeudet saaneiden opiskelijoiden lukumäärät ja osuudet.

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin yksiköltä lukiokohtaisen lukuvuosisuunnitelman opiskeluhoito-osan avulla lukuvuoden alkaessa. Arvion lisäksi koulutuksen järjestäjä toimittaa ajantasaiset opiskelijaennusteet hyvinvointialueelle opiskelu- ja kouluterveydenhuollon palveluiden suunnittelua ja järjestämistä varten.

2. Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

2.1. Yhteisöllinen opiskeluhoolto

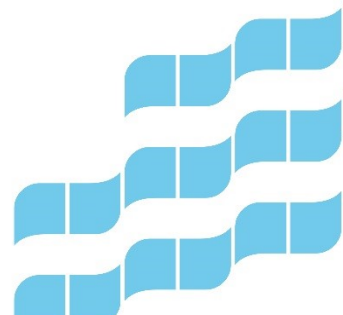
Yhteisöllisen opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä (1225/2020 2 §).

Opiskeluhoolltoa toteutetaan koulutuksen järjestäjän sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. (377/2022 3 § ja 4 §)

Yhteisöllinen opiskeluhoolto pitää sisällään lukion toimintakulttuurin ja toimet, joilla edistetään opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto tukee lukion yhteisöä ja on ensisijainen opiskeluhoollon työmuoto. Siihen kuuluu myös lukion toimintakyvystä huolehtiminen ongelma- ja kriisitilanteissa.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus sekä kuulluksi tuleminen. Tähän pyritään edistämällä opiskelijoiden osallisuutta siten, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua lukioden toimintaan ja kehittämiseen, sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvissä asioissa.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon periaatteet tulee jalkauttaa lukioissa osaksi toimintakulttuuria. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ohjaavat toimintaa. Hyvinvoinnin edistäminen edellyttää pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työtä.

2.2 Yhteisöllisyyden edistäminen ja osallisuus

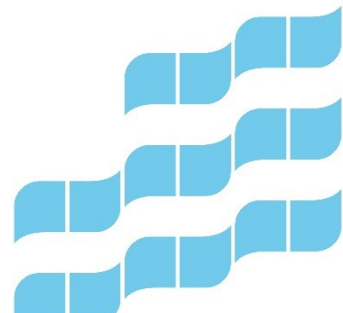
Yhteisöllisyydellä on suuri merkitys lukioyhteisön hyvinvoinnille. Yhteisöllisyyttä edistävät yhteiset opiskeluyhteisön tunnustamat arvot, yhteisesti noudatettavat järjestyssäännöt ja luottamuksen ilmapiiri, jota luovat mm. avoin keskustelukulttuuri ja toimiva sisäinen viestintä. Yhteisöllisyys toteutuu onnistuneesti vain, jos kaikki opiskeluyhteisön jäsenet (opiskelijat, henkilökunta ja johto) edistävät sitä suunnitelmissa, päätöksissä ja arjessa. Arjen tasolla yhteisöllisyyden kokemus syntyy opiskelijalle mm. siitä, että lukion henkilökunta ja muut opiskelijat huomioivat hänen läsnäolonsa myönteisesti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tervehtimistä sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opintojen edistymisen seuraamista.

Yhteisöllisyyden kokemuksen kannalta opiskelijan tärkein viiteryhmä on oma opiskeluryhmä. Turvallinen ryhmä edistää oppimista, luovuutta, mielipiteiden ja tunteiden ilmaisua sekä nuoren kehitystä omaksi itsekseen sekä ehkäisee kiusaamista. Ryhmänohjaaja on ryhmänsä asiantuntija sekä vastaa osaltaan turvallisesta ja opiskelua tukevasta ilmapiiristä yhdessä muiden opettajien kanssa. Hänen tehtävänä on panostaa ryhmäytymiseen erityisesti opintojen alussa ja pitää sitä yllä sekä puuttua ryhmässä ilmeneviin ongelmatilanteisiin. Ryhmäyttäminen on prosessi, jossa ryhmän turvallisuutta tuetaan. Ryhmää on tärkeää vahvistaa sen eri vaiheissa, esimerkiksi pidempien opiskelutaukojen jälkeen tai periodien vaihtuessa. Yksinäisyyden kokemus opiskeluyhteisössä voi lisätä poissaoloja. Lukion on tärkeää tukea ryhmäytymistä ja korostaa toimintakulttuuria, jossa ketään ei jätetä välitunti- ja ruokailutilanteissa yksin. Lukion yhteiset tapahtumat ja juhlat osana lukion arkea ovat keskeinen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävä elementti. Osallisuutta edistävät myös opiskelijakuntatoiminta, tuutoritoiminta sekä kyselyt ja palautteen kerääminen.

2.3 Lukiokohtainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä (OHR)

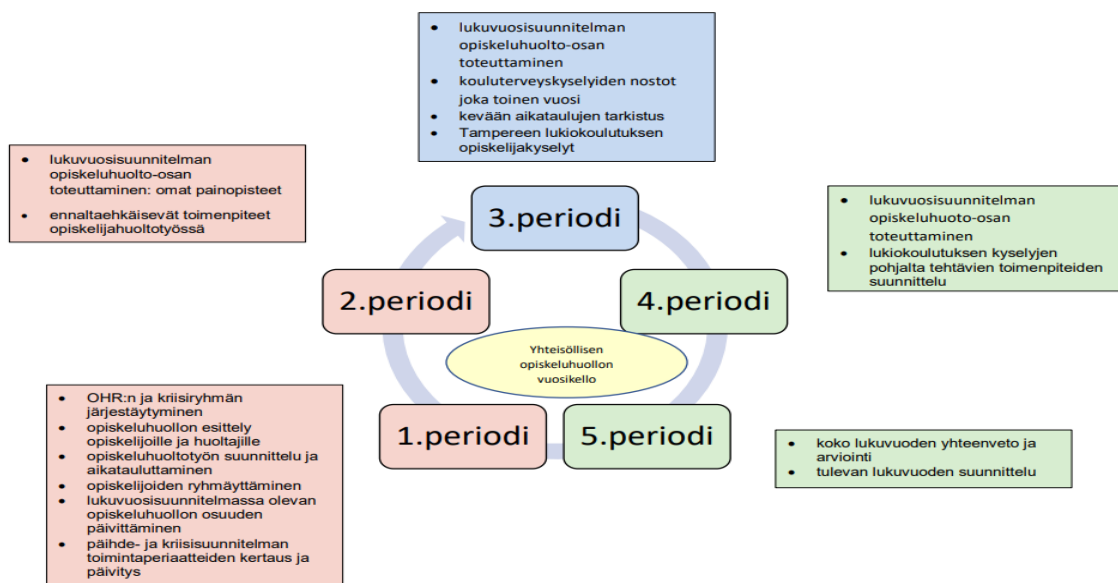
Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaa suunnittelee monialainen OHR. Ryhmä koostuu opiskeluhuollosta vastaavasta rehtorista tai apulaisrehtorista, terveydenhoitajasta, psykologista, kuraattorista, erityisopettajasta, opinto-ohjaajasta, opettajien edustajasta sekä opiskelijoiden ja huoltajien edustajista. Ryhmään voidaan kutsua myös muiden toimijoiden edustajia. Ryhmän kutsuu koolle rehtori tai apulaisrehtori.

Ryhmä kokoontuu lukuvuoden aikana vähintään kerran periodissa. Sen keskeisin tehtävä on huolehtia lukioyhteisön kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Ryhmä suunnittelee ja toteuttaa hyvinvointia edistäviä ja ylläpitäviä toimenpiteitä, arvioi niiden riittävyyttä ja kehittää toimintaa

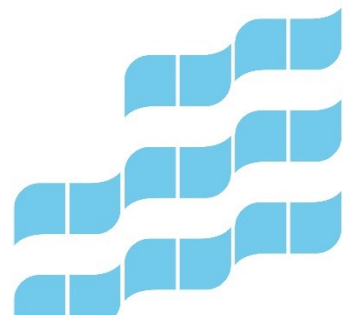

tarpeen mukaan. Yhteisöllinen OHR päivittää vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa olevan opiskeluhoollon osuuden rehtorin tai apulaisrehtorin johdolla.

Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan on laadittu yhteisöllinen opiskeluhoollon vuosikello. Yhteisöllisessä opiskeluhoolloryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta suunnitellulla tavalla. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimien suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuu lukioiden opiskeluhoolloryhmissä vuosikellon mukaisesti. Painopisteet määritellään koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon yhteisessä osuudessa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Lukio tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhoollosta sovitun käytännön mukaisesti.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon vuosikello

2.4 Yhteistyö opintojen nivelvaiheessa, opiskelijan ohjauksessa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Opintojen nivelvaiheessa tehdään yhteistyötä tarvittavien tahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat mm. perusopetus, tutkintoon valmentava koulutus ja työpajatoiminta. Tietoa siirretään perusopetuksesta toiselle asteelle tiedonsiirtolomakkeella ja tarvittaessa järjestetään palaveri. Tiedonsiirrosta vastaa pääsääntöisesti erityisopettaja ja/tai opinto-ohjaaja. Jatko-opintojen suunnittelusta ja ohjauksesta vastaa opinto-ohjaaja.

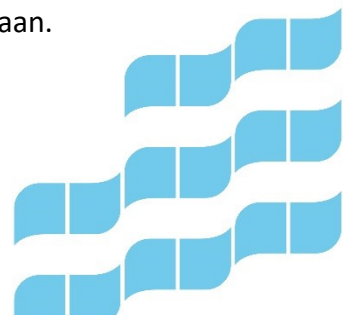
Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelma (Liite)

Oppivelvollisuuden valvonta ja ohjaus Tampereen kaupungin lukioissa.

2.5 Poissaolojen ennaltaehkäisystä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta

Lähtökohdانا on, että opiskelija osallistuu lukion opetukseen ja muuhun toimintaan.

Keskeisiä opintojen keskeytymistä ehkäiseviä tekijöitä ovat hyvä opiskelumotivaatio ja opiskelijan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Lisäksi lukion turvallinen, myönteinen ja yhteisöllinen ilmapiiri tukevat opintojen edistymistä ja sitoutumista opiskeluun. Opintojen keskeytymisen taustalla olevia tekijöitä ovat esimerkiksi epärealistiset käsitykset opintojen vaativuudesta, elämäntilanteen haasteet, kiusaaminen ja yksinäisyys sekä psyykkisen ja fyysisen terveydentilan haasteet. Lukio voi ennaltaehkäistä opintojen keskeytymistä varhaisella poissaoloihin puuttumisella, järjestämällä riittävää tukea opiskeluun sekä tekemällä tiivistä yhteistyötä huoltajien ja verkostojen kanssa. Mikäli opiskelijalla ilmenee haasteita opetukseen osallistumisen suhteen ja tarvitaan opintojen keskeytymistä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, niiden tavoitteena on aina, että opiskelija palaa suorittamaan opintojaan normaalisti omaan lukioonsa.

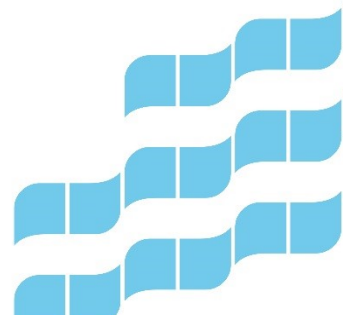
Poissaoloihin puuttuminen

Opiskelijoiden poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen on ennaltaehkäisevää opiskeluhoitoa. Opettajat seuraavat opiskelijoiden poissaoloja säännöllisesti lukiokoulutuksen toimintamallin mukaisesti.

Opintojen keskeyttämisen taustalla on usein oppimisen vaikeuksia tai kuormittava elämäntilanne. Opintojen keventäminen ja vaihtoehtoiset suorittamisen mahdollisuudet ehkäisevät opintojen keskeytymistä ja syrjäytymistä monissa tilanteissa. Haasteisiin opintojen suorittamisessa tulee puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tukitoimet lukio-opinnoissa

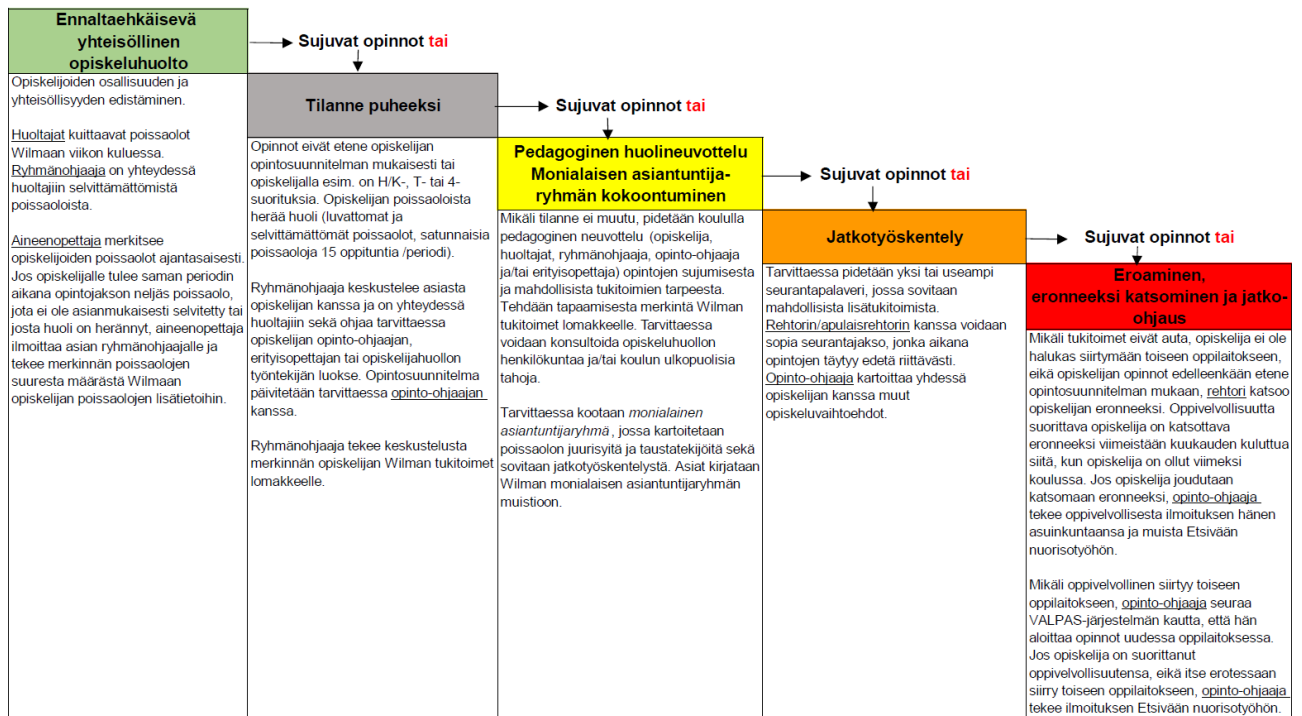
Opiskelija on oikeutettu saamaan tukea opetushenkilöstöltä henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimiseen (Lukiolaki 714/2018 26 §). Oppimisvaikeuksista kärsivällä opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea, jos hänellä on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan (Lukiolaki 714/2018 26 §). Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa ja jatko-opinnoissa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijan omat lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Tukea on oikeus saada riippumatta siitä, mistä syystä tuen tarve aiheutuu (esim. tilapäinen opinnoista jälkeen jääminen, oppimisen vaikeudet, tarkkaavuuden ongelmat tai opiskelutaitojen puute sekä sosiaaliset ja mielenterveyden haasteet). Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä (Lukiolaki 714/2018 26 §). Tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä (Lukiolaki 714/2018 26 §). Tukitoimet tulee kirjata henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan, jos opiskelija niin pyytää (Lukiolaki 714/2018 26 §). Tuki voi toteutua monenlaisilla pedagogisilla ratkaisulla, monipuolisella opinto-ohjauksella, ryhmänohjaajan tuella,

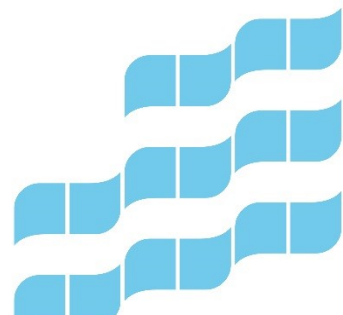
tukiopetuksella sekä hyödyntämällä tuen tarpeen huomioon ottavia opintojen valintamahdollisuuksia. Tuki voi toteutua myös eri toimijoiden yhteistyönä, esimerkiksi pienryhmätoimintana. Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti lukion opetussuunnitelman arviointikriteerien mukaisesti.

Erityisopettaja tekee luki-testit kaikille lukion aloittaville opiskelijoille ja laatii tarvittaessa lukilausunnon, arvioi opiskelun tuen tarpeen, antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta lukioaikana ja ylioppilaskirjoituksia varten, ohjaa ja opettaa opiskelijaa opiskelutaidoissa sekä tekee moniammatillista yhteistyötä. Erityisopetus voi olla erityisopettajan antamaa aineenopetusta tukevaa opetusta. Opiskelu voidaan järjestää tavanomaisesti poikkeavalla tavalla opiskelijan toiveesta, jos se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä (Lukiolaki 714/2018 29 §). Opiskelijaa ohjataan lausuntojen ja erityisjärjestelyn hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Opintojen etenemisen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa 2023

LASTENSUOJELUILMOITUS TARVITTAESSA KOKO PROSESSIN AIKANA

Opintojen keskeyttäminen

Päätösprosessit oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämiseksi ja oppivelvollisen eroamisesta lukiosta löytyvät Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen ja oppivelvollisen eroaminen lukiosta -linkistä:

https://www.tampere.fi/sites/default/files/2023-08/Lukio_P%C3%A4%C3%A4t%C3%B6sprosessit%20keskeytys_erotilanteissa.pdf

2.6 Toimenpiteet tupakoinnin, nuuskaamisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi, päihdeongelmiin puuttumiseksi ja päihdeongelman hoitoon ohjausta varten

Lukion tavoitteena on ohjata opiskelijoita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi erityisesti terveystiedon oppisisällöissä. Lukio voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan opiskelijoille tupakoinnin ja päihteidenkäytön haitoista. Opiskeluterveydenhuollossa päihteiden, pelaamisen ja sosiaalisen median käytön kartoittaminen kuuluu osana nuorten terveystarkastuksiin ja terveystapaamisiin.

Ohjeistukset löytyvät erillisestä Toisen asteen koulutuksen päihdeettömyyssuunnitelmasta.

https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-04/P%C3%A4ihdeett%C3%B6myyssuunnitelma%20toinenaste_2021_2024.pdf

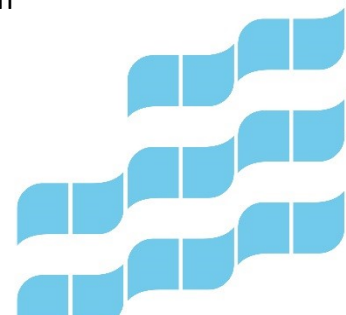
2.7 Oppimisympäristöjen esteettömyyden, terveellisyiden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen

Hyvinvoiva opiskeluyhteisö ja tarkoituksenmukaiset, turvalliset sekä terveelliset fyysiset oppimisympäristöt ovat merkittävä osa opiskelijan opiskelukyvyn ylläpitoa ja edistämistä.

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle.

Oppilas - ja opiskelijahuoltolaki tuo opiskeluympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhuollossa.

Terveydenhuoltolaki velvoittaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttamaan

oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Oppilaitosympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastusten järjestelyjä organisoii Tampereen kaupungin ympäristöterveys, joka laatii vuosittain tarkastusaikataulun yhteistyössä työterveyshuollon, oppilaitosten ja opiskeluterveydenhuollon edustajien kanssa. Tarkastus tehdään yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden edustuksen, opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, työsuojeluhenkilöstön, ympäristöterveyden, rakennuksen ylläpitäjän ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Aluehallintovirasto suorittaa yksikkökohtaisen työsuojelutarkastuksen 2–3 vuoden välein. Tarkastuksessa käydään läpi mm. työn vaarojen selvittäminen ja arviointi, työterveyshuollon järjestäminen, työterveyshuollon työpaikkaselvitys sekä työpaikan edustajien esille tuomat asiat.

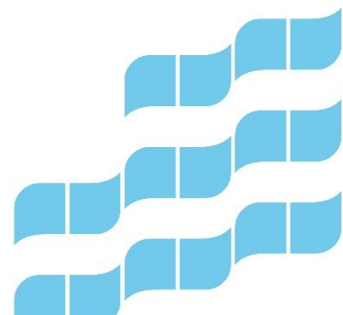
Oppilaitoksissa tehdään palotarkastus säännöllisesti. Tarkastuksen yhteydessä käydään läpi yksikön turvallisuusjohtaminen, onnettomuusriskien hallinta, turvallisuuteen liittyvät asiakirjat (pelastussuunnitelma), rakenteellinen paloturvallisuus, turvallisuustekniikka sekä yksikön turvallisuusviestintä ja -osaaminen. Koulurakennusten kuntoa seurataan säännöllisissä kiinteistöön liittyvissä tarkastuksissa.

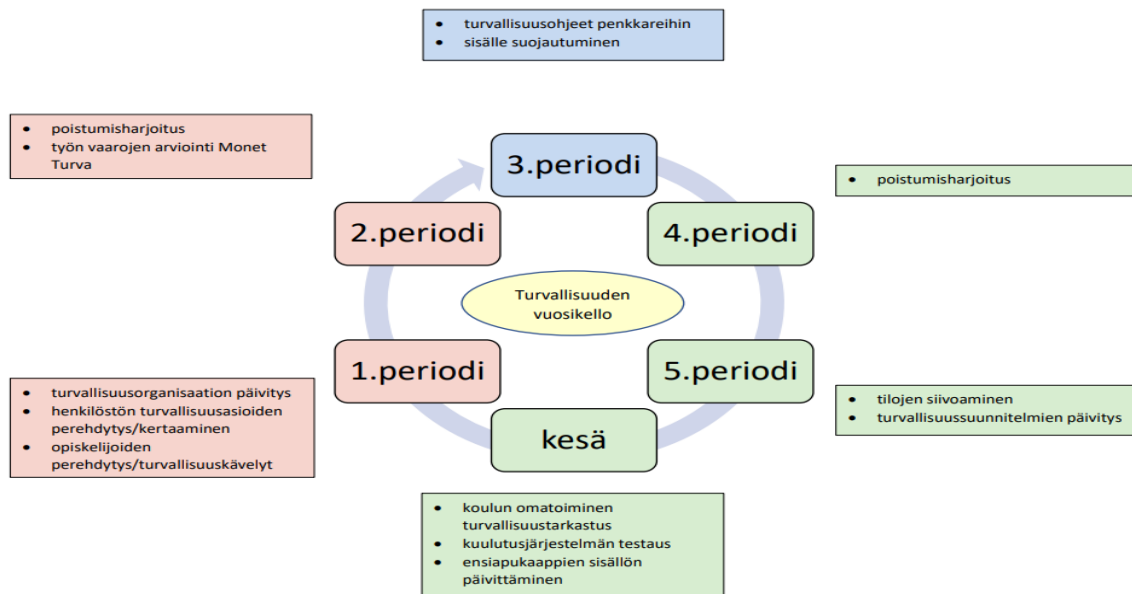
Opiskelijan turvallisuutta ja opiskelun esteetöntä sujumista tuetaan lukiokoulutuksen järjestyssäännöillä ja lukioden omilla ohjeilla, joilla edistetään lukion sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä lukioyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Opiskeluun liittyvien matkojen, kuljetusten ja odotusaikojen osalta opiskelijat noudattavat yleisiä liikenneohjeita, lukiokoulutuksen järjestyssääntöjä ja lukioden omia ohjeita.

Tapaturmien ehkäiseminen ja ensiavun järjestäminen

Tapaturmien ehkäiseminen on lukion ja sen koko henkilöstön vastuulla (valaistus, ehjät rakenteet ja laitteet, työtavat ja suojavaarusteet ja niiden käytön opettaminen opiskelijoille jne.) Lisäksi huolehditaan siitä, että opiskelija tietää keskeiset terveys- ja turvallisuusriskit sekä osaa ja motivoituu suojautumaan niiltä. Tästä vastaavat sekä lukion henkilöstö että opiskeluterveydenhuolto.

Paikalla oleva opetushenkilöstö antaa ensiapua tapaturmissa ja hälyttää tarvittaessa vakavissa tilanteissa apua hätänumerosta. Lukioista löytyy asianmukaiset ensiaputarvikkeet. Jatkohoito on järjestetty lukion vakuutuksen turvin. Lukion toimistossa annetaan ohjeet ja täytetään vakuutustodistus.

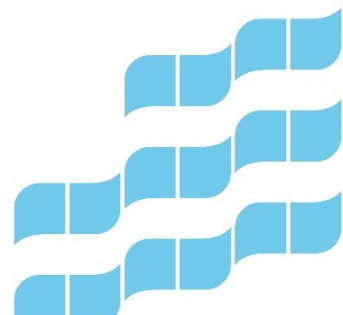
Turvallisuuden vuosikello

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

3.1. Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoiltopalveluihin

Yksilökohtaisella opiskelijahuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskelijaterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR) toimintaa.

Opiskelijan opiskeluhoollollisen tuen tarpeen selvittäminen ja järjestäminen edellyttävät usein yhteistyötä opetushenkilöstön ja opiskeluhoiltopalvelujen toimijoiden kesken. Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) kootaan tapauskohtaisesti opiskelijan tueksi silloin, kun hänen asiansa varhaiseen selvittelyyn ja hoitamiseen tarvitaan eri alojen asiantuntijoiden osaamista, ja etenkin silloin, kun tarvitaan opetushenkilöstön ja opiskeluhoiltopalvelujen välistä yhteistyötä ja osaamisen yhdistämistä. Ryhmän työskentely perustuu opiskelijan suostumukseen ja ryhmän kokoonpanosta sovitaan tapauskohtaisesti. Työskentelystä tehdään kirjaukset opetuksen järjestäjän ylläpitämään opiskeluhoilto rekisteriin.

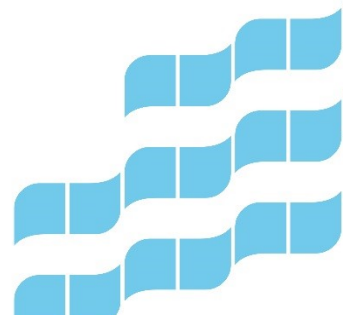

Jos lukion työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluvaikeuksien tai psyykkisten ja/tai sosiaalisten vaikeuksien vuoksi opiskeluhoollon tukea, on hänen otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhooltoon lukiokoulutuksen toimintamallin mukaisesti.

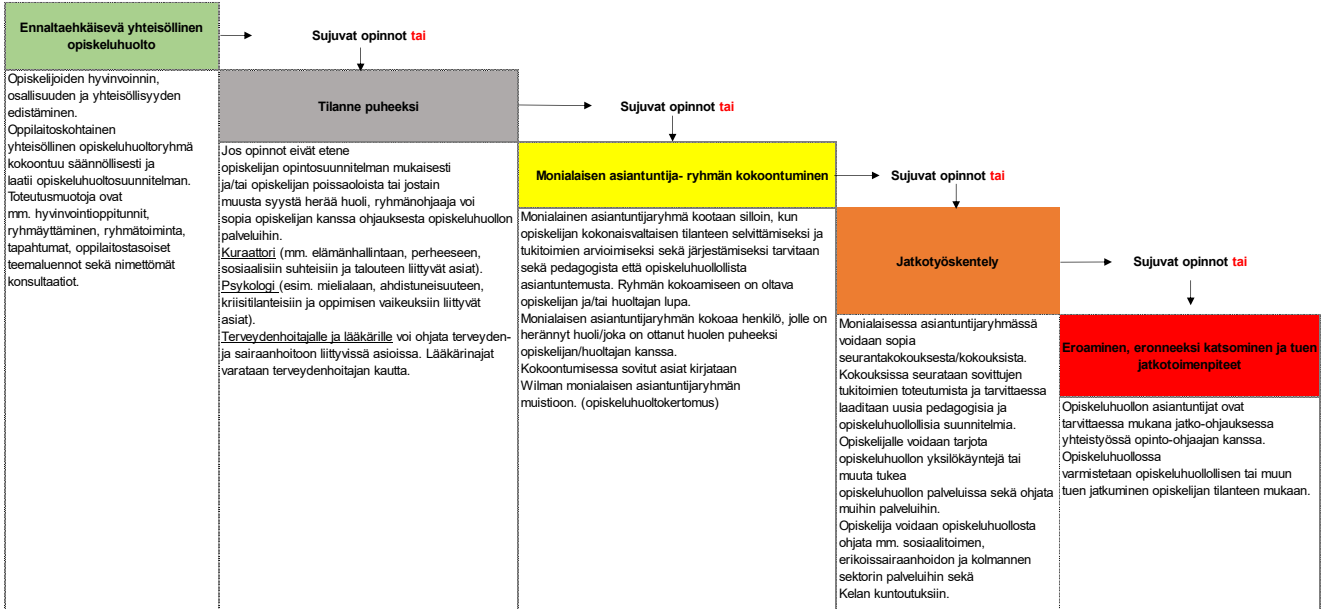
- 1) Lukion työntekijä keskustelee huolestaan opiskelijan kanssa. Yhteydenotto opiskeluhooltoon tehdään yhdessä opiskelijan kanssa.
 - Jos tämä on mahdotonta, tiedotetaan opiskelijaa yhteydenotosta. Hänelle varataan mahdollisuus keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa yhteydenottoon liittyvistä syistä seitsemän työpäivän sisällä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana päivänä.
 - Kiireellisyyden arvioi opiskelu- tai terveydenhuollon henkilökunta.
- 2) Opiskelijan huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhooltoon.
 - Huoltajalle voidaan jättää ilmoittamatta, mikäli opiskelijalla on erityisen painava syy kieltää huoltajan tiedottaminen.
 - Huoltajaa on kuitenkin tiedotettava yhteydenotosta, mikäli on selvästi opiskelijan edun vastaista jättää se tekemättä.
 - Arvion opiskelijan edun toteutumisesta tekee psykologi, kuraattori tai terveydenhoitaja.
- 3) Opiskeluhoollon palvelut ovat opiskelijalle aina vapaaehtoisia.
 - Opiskelijalla on oikeus myös kieltäytyä hänelle tarjotusta opiskeluhoollon tuesta.
 - Opettaja voi kuitenkin aina konsultoida opiskeluhoollon opettajan asiassa.
 - Jos opiskelija ei ole tietoinen opettajan huolesta, tulee konsultointi tehdä ilmaisematta opiskelijan henkilötietoja.

Monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR) toiminta

- 1) Suullinen suostumus opiskelijalta (tai huoltajalta, jos opiskelija ei pysty arvioimaan suostumuksen merkitystä) ryhmän kokoamiseksi.
- 2) Asiantuntijaryhmän kokoonkutsuja toimii vastuuhenkilönä, joka vastaa prosessin eteenpäin viemisestä, sen kirjaamisesta sekä loppuun saattamisesta.
 - a. Vastuuhenkilön lisäksi myös muut monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenet saavat tarvittaessa tehdä kirjauksia opiskeluhooltokertomukseen.
 - b. Opiskeluterveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit kirjaavat omiin tietojärjestelmiinsä.
- 3) Pidetään neuvottelu, jossa käydään läpi opiskelijan tilanne ja sovitaan jatkotoimenpiteistä.
- 4) Neuvottelusta tehdään kirjaus opiskeluhooltokertomukseen.

Opiskelijahuollon portaat Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa

LASTENSUOJELUILMOITUS TARVITTAESSA JOKAISessa VAIHEESSA:

Jokaisella oppilaitoksen työntekijällä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus opiskelijan kotikuntaan viipymättä, jos on tehtävässä saanut tietää lapsesta/nuoresta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. (Lastensuojelulaki 25 §) Lastensuojeluilmoitus Lastensuojelun käsikirja THL. Tarvittaessa voi aina konsultoida opiskeluhuollon henkilöstöä.

Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Opiskeluhuoltokertomus on monialaisen asiantuntijaryhmän laatima muistio. Siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot.
- asian aihe ja vireillepanija.
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet.
- tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.
- toteutetut toimenpiteet.
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

- Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Muistiota säilytetään koulutuksen järjestäjän ylläpitämässä opiskeluhoillon rekisterissä. Rekisterin vastuuhenkilö on lukiokoulutuksen johtaja.

3.2 Opiskeluhoillon tuki ja ohjaus kurinpitörangaistusten tai opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin tai sen uhan yhteydessä

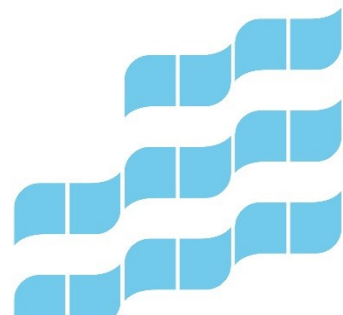
Opiskelijan tuen tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

3.3 Terveystarkastusten ja muun opiskeluterveydenhuollon toteuttamisessa tarvittava yhteistyö

Terveystarkastuksen tarkastus järjestetään kaikille lukiolaisille heidän ensimmäisenä opiskeluvuotenaan. Lääkärintarkastus tehdään ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena. Tamperelaisille pojille lääkärintarkastus tehdään kutsuntatarkastuksen yhteydessä toisen opiskeluvuoden aikana.

3.4 Opiskelijoiden terveydentilan tai toimintakyvyn muutoksista johtuvien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista edistävät toimenpiteet

Jos opiskelijalla on huolta omasta psyykkisestä hyvinvoinnistaan, esim. jännitys-, ahdistus-, tai masennusoireita tai elämäntilanteeseen liittyvä kriisi, terveydenhoitajan käynneillä kartoitetaan tilannetta kokonaisvaltaisesti, tehdään yhdessä hoitosuunnitelma ja arvioidaan lääkäriajan tarve. Hoitosuunnitelma voi sisältää esim. ryhmähoitajakson tai keskusteluhoitajakson terveydenhoitajalla, psykiatrisella sairaanhoitajalla tai psykologilla. Ryhmätarjonta vaihtelee jonkin verran lukukausittain. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajaan voi ottaa yhteyttä kaikissa seksuaaliterveyteen liittyvissä asioissa, esim. silloin, kun ehkäisy aloittaminen on ajankohtaista.

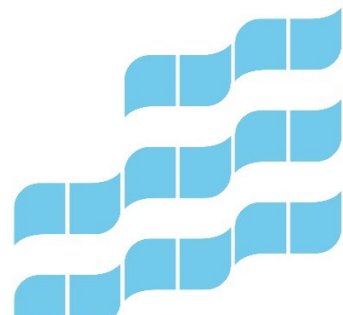
3.5 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Terveydenhoitajan walk-in vastaanotto ilman ajanvarausta on tiistaisin ja torstaisin klo 10.00 – 11.00. Muuna aikana terveydenhoitajalle tulee varata aika opiskelijahallinto-ohjelman kautta, puhelimitse tai sähköisellä ajanvarauksella. Opiskeluterveydenhuollon lääkärielle varataan aika terveydenhoitajan kautta.

3.6 Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen oppilaitoksen työpäivän aikana

Tarvittava erityisruokavalio toteutetaan lukioissa erityisruokavaliosta annetun selvityksen perusteella. Selvityksen tekee lääkäri, ravitsemusterapeutti tai terveydenhoitaja e-lomakkeella. Lomake täytetään ruoka-allergiasta, keliakiasta, sairauden hoitoon tarkoitettusta tai muusta poikkeavasta ruokavaliosta sekä vegaaniruokavaliosta. Muita kasvisruokavaliota ja laktoositonta ruokavaliota ei tarvitse ilmoittaa, ellei niitä erikseen pyydetä. Jos e-lomakkeelle kirjautuminen ei onnistu, terveydenhuolto täyttää pdf-lomakkeen. Opiskelija toimittaa itse selvityksen lukion ruokalaan.

Opiskelija huolehtii itse säännöllisestä lääkityksestään opiskelupäivän aikana. Mikäli opiskelija sairastuu kesken päivän, opettaja antaa luvan lähteä kotiin lepäämään. Tapaturmista on erillinen ohjeistus.

4. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

4.1 Opiskelijoiden, huoltajien, lukiokoulutuksen ja opiskeluhoitopalveluiden osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelma rakentuu yhteisestä osiosta sekä koulutuksen järjestäjäkohtaisista suunnitelmista. Lukiokoulutuksen opiskeluhoollon suunnitelma sisältää kuvaukset yhteisistä opiskeluhoollon käytänteistä sekä yhteenvedot lukiokohtaisista lukuvuosisuunnitelman opiskeluhoollon osuuksista, joiden laadintaan ja arviointiin opiskelijat, huoltajat, opetushenkilöstö sekä opiskeluhoitopalveluiden ammattihenkilöt osallistuvat vuosittain. Opiskelijat, huoltajat, opetushenkilöstö sekä opiskeluhoitopalveluiden toimijat voivat osallistua lukiokoulutuksen opiskeluhoollon suunnitelman laadintaan myös siten, että he saavat suunnitelman luonnoksen luettavakseen ja kommentoitavakseen. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamista on kuvattu kaupungin koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman yhteisessä osiossa.

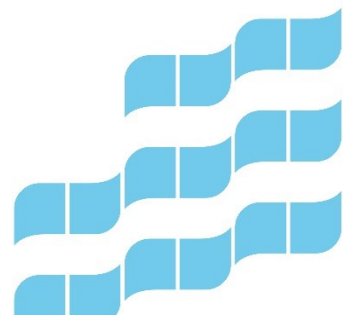
4.2 Muu yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää lähtökohtaisesti yhteistyötä opiskelijan ja huoltajan kanssa (poikkeuksia lukuun ottamatta) ja opetushenkilöstön ja opiskeluhoollon ammattilaisten kesken. Yhteistyössä tarvitaan hyvää vuorovaikutusta ja luottamusta. Opiskeluhoollon palvelujen vastaanottaminen on opiskelijalle ja huoltajalle vapaaehtoista. Opiskelijalla on subjektiivinen oikeus käyttää opiskeluhoollon palveluita. Huoltaja ei voi kuitenkaan estää opiskelijaa käyttämästä opiskeluhoollon palveluita.

Opiskelijan ja huoltajan roolit ja vastuut opiskeluhoollolla:

Opiskelija

- ✓ Opiskelijan on osallistuttava opetukseen.
- ✓ Opiskelijan on oikeus saada tukea koulunkäyntiinsä opiskeluhoollon henkilöstöltä.

- ✓ Opiskelijalla on oikeus saada psykologin tai kuraattorin keskusteluapua viimeistään seitsemäntenä työpäivänä, kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana päivänä.
- ✓ Opiskelijalla on oikeus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta.
- ✓ Opiskelijalla on oikeus saada oppilashuollon palveluja, vaikka huoltaja sen kieltäisikin.

Huoltaja

- ✓ Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.
- ✓ Huoltajan velvollisuus on ilmoittaa ryhmänohjaajalle nuoren koulunkäyntiin vaikuttavista asioista.
- ✓ Huoltaja on nuorensa tärkein kasvattaja. Huoltajan on tärkeää toimia lukion kasvatuskumppanina nuorensa lukiovuosien aikana.
- ✓ Huoltajan velvollisuus on ilmoittaa epäkohdista, mikäli opiskeluhuolto ei toimi/toteudu ilmoitetulla tavalla.

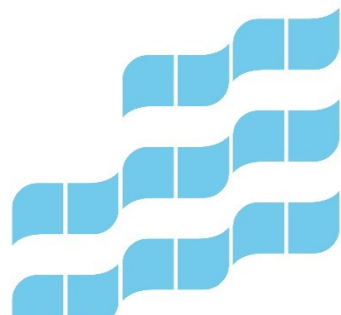
Ryhmänohjaaja on ensisijainen yhteydenpitäjä kodin ja koulun välillä. Tarvittaessa huoltajat osallistuvat monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn. Huoltajilla on edustus yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä.

Yhteydenpito lukion ja huoltajien kesken on monikanavaista. Opiskelun aikana huoltajille järjestetään kotiväeniltoja, avoimien ovien päiviä ja valmistumisjuhlia. Lisäksi huoltajiin ollaan yhteydessä tarpeen mukaan erityisesti muutosvaiheissa.

Huoltaja pystyy seuraamaan poissaoloja ja opintojen etenemistä opiskelijahallinto-ohjelman kautta. Sitä käytetään myös kodin ja koulun väliseen viestintään.

4.3 Lukion henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Lukion henkilöstöä perehdytetään Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelman yhteiseen osioon ja lukiokoulutuksen opiskeluhuollon suunnitelmaan. Opiskeluhuollon monialainen ohjausryhmä tarkastelee kaupungin tasolla opiskeluhuollon toteuttamiseen liittyvän koulutuksen tarvetta ja pyrkii vastaamaan tarpeeseen.

4.4 Yhteistyö muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimen, lastensuojelun, poliisin sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa

Jokaisen lukion työntekijän velvollisuus on:

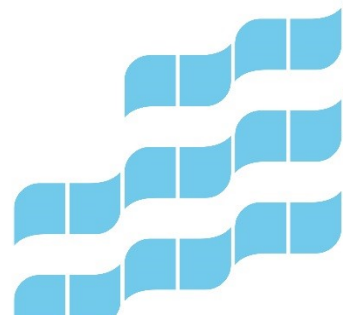
- konsultoida lastensuojelua havaitessaan lastensuojelullisen huolen ja tehdä tarvittaessa lastensuojeluilmoitus (Tampereen lastensuojelupäivystys: puh. 040 568 5520 klo 9.00 -15.00, muina aikoina Tampereen sosiaali- ja kriisipäivystys: puh. 0500 625 990)
- konsultoida poliisia epäillessään rikosta (puh. 0295 419 800 arkisin klo 8.00 - 16.15.)

Yhteistyötä tehdään laajasti ja monialaisesti Tampereen nuorisotoimen, etsivän nuorisotyön, Ohjaamon, seurakunnan sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Lukioissa tehdään yhteistyötä lukioiden ulkopuolisten tahojen kanssa lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yhteistyökumppaneita ovat mm. nuorisotoimi, sosiaalitoimi, poliisi, erikoissairaanhoido ja kolmannen sektorin toimijat.

Opetustoimessa huomioidaan erityisesti seuraavat velvollisuudet:

- 1) Koulutuksen järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan kunnan etsivään työhön tiedot nuoresta, joka keskeyttää opinnot lukiokoulutuksessa (Nuorisolaki 2016/1285 11§).
- 2) Opetustoimen henkilökunta on velvollinen ilmoittamaan viipymättä kunnan sosiaaliviranomaiselle, mikäli on tehtävässään saanut kuulla alaikäisestä, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä (Lastensuojelulaki 2007/417 25§).
 - Tehdään lastensuojeluilmoitus opiskelijan kotikuntaan.
 - Lastensuojeluilmoituksen tekee se henkilö, jolla on ensikäden tieto asiasta. Ilmoituksen tekemistä ei voi delegoida muille.
- 3) Mikäli opetustoimen henkilökunnan tietoon tulee, että alaikäinen on joutunut mahdollisen väkivalta- tai seksuaalirikoksen kohteeksi, on hän velvollinen tekemään välittömästi rikosilmoituksen poliisille (LsL 25§).
 - Tällaisessa tapauksessa lastensuojeluilmoitus ja rikosilmoitus tehdään ennen yhteydenottoa huoltajaan. Em. tahojen kanssa sovitaan, ollaanko koululta huoltajaan yhteydessä ja mitä tietoa asiasta voidaan antaa huoltajalle.
 - Rikoksesta ei tarvitse olla varmaa tietoa, pelkkä epäily tapahtuneesta ylittää ilmoittamiskynnyksen.

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opiskeluhoollon palveluista, tapahtuneista muutoksista ja opiskeluhoollon toimintatavoista tiedotetaan yleisellä tasolla lukioiden tilaisuuksissa ja tiedotteissa opiskeluhooltoon osallistuvan henkilöstön toimesta sekä yksityiskohtaisesti silloin, kun nuorella on opiskeluhoollollisten palvelujen tarvetta tai hän on niiden piirissä. Koulutuksen järjestäjä tekee tiivistä yhteistyötä oppilaitosten sekä eri yhteistyötahojen kanssa tiedottaen ajankohtaisista opiskeluhoollon asioista.

5. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

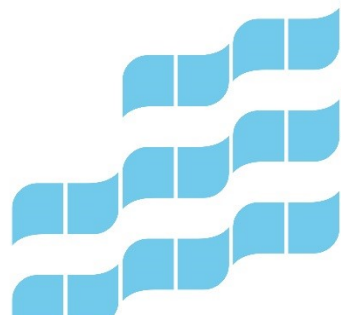
Mitä on väkivalta?

Väkivalta on vallankäyttöä, jonka avulla väkivaltaa käyttävä osapuoli pyrkii hallitsemaan ja kontrolloimaan toista. Väkivalta voi olla fyysistä, seksuaalista, henkistä, taloudellista tai uskonnollista. Väkivallan tekoja voidaan toteuttaa monella eri tavalla, esimerkiksi fyysisellä kontaktilla, puhumalla, kirjoittamalla ja internetin avulla mm. sosiaalisessa mediassa, valokuvien ja videoiden muodossa.

Mitä on kiusaaminen?

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista toisen ihmisen vahingoittamista, joka on toistuvaa toimintaa. Keskeistä on kiusaamisen kohteeksi joutuneen oma kokemus tilanteesta. Kiusaaminen voi ilmetä mm.

- epäystävällisenä puhetyylinä tai nimittelynä
- fyysisenä satuttamisena
- tavaroiden vahingoittamisena tai käyttämisenä ilman lupaa
- painostamisena, uhkailuna ja kiristämisenä
- eristämisenä ryhmän ulkopuolelle
- nettikiusaamisena

Mitä on häirintä?

Häirintää on sellainen epäasiallinen kohtelu, josta voi olla vaaraa tai haittaa yksilön turvallisuudelle tai terveydelle.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä mm. seuraavin tavoin:

- raiskaus tai sen yritys
- fyysinen koskettelu ja lähentely
- epäasialliset seksuaaliset puheet
- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset kommentit tai kuvat sosiaalisessa mediassa
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Seksuaalisessa väkivallassa on kyse teoista, joissa ihminen loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

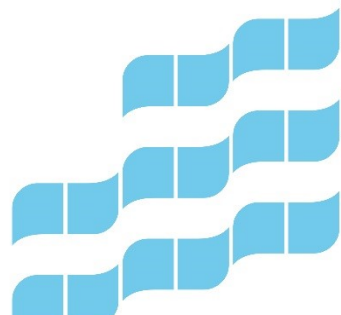
Puuttuminen väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteisiin

Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään turvallisen ilmapiirin luomisella. Väkivallan, kiusaamisen sekä häirinnän kokemuksia ja esiintymistä kartoitetaan säännöllisissä oppilaitoksen opiskelijakyselyissä sekä valtakunnallisella kouluterveyskyselyllä. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan em. häirintätilanteita esimerkiksi käsittelemällä aihetta oppitunneilla (käydään läpi häirinnän eri muotoja ja toimintaohjeita tilanteita varten). Kiusaamista pyritään ennaltaehkäisemään mm. rakentamalla yhteisiä pelisääntöjä ja luomalla yhteishenkeä ryhmään.

Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään on lukioissa nollatoleranssi ja niihin puututaan välittömästi. Opiskelijoita ohjataan ilmoittamaan kokemastaan tai havaitsemastaan väkivalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteesta. Kun väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää esiintyy, vastuu tilanteeseen puuttumisesta on koko lukion henkilöstöllä.

Opiskelija voi ottaa yhteyttä lukion nimeämään yhdenvertaisuusvastaavaan tai tehdä ilmoituksen digitaalisella lomakkeella ”Ilmoitus kiusaamisesta, häirinnästä tai epäasiallisesta käyttäytymisestä tai kohtelusta”. Ilmoituksen vastaanottaa rehtori.

<https://link.webropolsurveys.com/Participation/Public/f6b6f88f-cfda-49ef-8414-320e01d9d797?displayId=Fin1593955>

Kun väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää tulee ilmi:

- Asiaa selvittää ja hoitaa eteenpäin tapahtuneesta ensimmäisenä tiedon saanut henkilökunnan jäsen.
- Tiedon ensimmäisenä saanut tekee arvion tilanteen vakavuudesta.
- Vakavassa tilanteessa asia viedään rehtorin käsiteltäväksi.
- Tilanteen selvittelyyn voi osallistua opettajia tai opiskeluhuollon henkilöstöä.
- Tarvittaessa kootaan yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä.
- Alaikäisen kohdalla väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteissa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Ohjeistus väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden selvittelyyn:

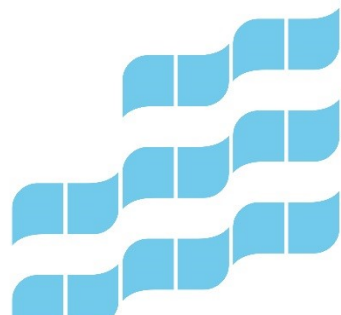
1. Keskustelu opiskelijan/opiskelijoiden kanssa.
2. Sovitaan yhdessä etenemistapa (toisen osapuolen kuuleminen).
3. Harkinta, täyttyykö rikoksen tunnusmerkit (liite ”rikokset”).
4. Ohjaus rikosilmoituksen tekemiseen.
5. Mikäli asia ei etene rikosilmoitukseen, otetaan tarvittaessa käyttöön lukion järjestyssääntöjen mukaiset kurinpidolliset toimenpiteet.
6. Mahdollinen sovittelukeskustelu.
7. Seurantakeskustelu.

Tukitoimet tilanteessa osallisina olleille

Uhka- ja väkivaltilanteissa on aina keskusteltava tilanne läpi asianosaisten kanssa. Keskustelussa tulee arvioida riittävien tukitoimien tarve. Arvion pohjalta ohjataan opiskelija avun piiriin, esimerkiksi opiskeluhuollon palveluihin.

Kurinpidolliset toimenpiteet

Kurinpidollisista toimenpiteistä löytyy tietoa lukiolaista sekä lukiokoulutuksen järjestyssäännöistä.

Rikokset

Uhka- ja väkivaltatilanne voi alkaa rikoksesta, tai tilanne voi johtaa tekijän osalta rikoksen tunnusmerkit täyttävään toimintaan. Rikoksia voi tapahtua uhka- ja väkivaltatilanteissa kasvotusten tai esimerkiksi viestintävälineiden kautta. Rikoksia Suomessa käsittelee rikoslaki (39/1889). Seuraavassa muutamia tyypillisimpiä uhka- tai väkivaltatilanteissa tapahtuvia rikoksia.

- Laiton uhkaus sekä vainoaminen (Luku 25 – 7§ ja 7a§)

Laittomaan uhkaukseen syyllistyy, mikäli aggressio muuttuu selkeäksi väkivallalla uhkaamiseksi. Pitkään jatkuva uhkailu, ahdistelu, seuraaminen tai muutoin ahdistava toiminta on vainoamista.

- Pakottaminen (Luku 25 – 8§)

Kun uhri pakotetaan väkivallalla uhkaamalla sietämään, tekemään jotain tai jättämään jotain tekemättä, täyttää se pakottamisen tunnusmerkit.

- Kunnianloukkaus (Luku 24 – 9§)

Levittäessään henkilöstä valheellisia väittämiä tai vihjauksia, joilla aiheutetaan uhrille vahinkoa, kärsimystä tai halveksuntaa, syyllistyy näiden levittäjä kunnianloukkaukseen. Kuten laittomia uhkauksia, kunnianloukkauksiakin voi tapahtua usein myös viestintävälineiden kautta ja erityisesti sosiaalisessa mediassa.

- Seksuaalinen ahdistelu (Luku 20 – 5a§) sekä seksuaalinen häirintä

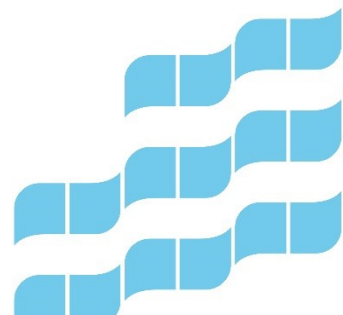
Seksuaalista ahdistelua on kaikki luvaton ja asiaton koskettelu, jossa toteutetaan uhrille seksuaalinen teko. Tampereen kaupungilla on nollatoleranssi seksuaaliseen häirintään. Seksuaalista häirintää voi tapahtua myös oman henkilöstön välillä. Seksuaalinen häirintä voi olla esimerkiksi seksuaalisia ei-toivottuja kommentteja, ehdotuksia tai eleitä.

- Lievä pahoinpitely, pahoinpitely sekä törkeä pahoinpitely (Luku 21 – 5§, 6§ ja 7§)

Pahoinpitely on aina fyysisen koskemattomuuden väkivaltaista rikkomista. Lievää muotoa on esimerkiksi töniminen, repiminen tai muu vastaava lievä väkivalta. Toisen ääripään eli törkeän teon tunnusmerkit täyttävät esimerkiksi astalolla tai aseella toisen kimppuun hyökkääminen.

- Vahingonteko (Luku 35 – 1§, 2§ ja 3§)

Aina uhka- tai väkivaltatilanne ei ole suoraan henkilöön kohdistuvaa. Tekijän särkiessä tahallisesti toisen omaisuutta, syyllistyy hän vahingontekoon.

- Julkisrauhan rikkominen sekä salakatselu (Luku 24 – 3§ ja 6§)

Mikäli tekijä tunkeutuu tai piiloutuu tahallisesti ulkopuolisilta suljettuun tilaan, hän syyllistyy julkisrauhan rikkomiseen. Kuvatessaan uhria hänen yksityisyyttään loukkaavasti ulkopuolisilta suljetussa tilassa tai kotirauhan suojaamassa paikassa, kuten pukuhuoneessa tai käymälässä, syyllistyy tekijä salakatseluun.

6. Toiminta äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa sekä erilaisissa häiriötilanteissa

Kriisitilanteita ovat turvallisuuden tunnetta uhkaavat, järkyttävät ja ennalta arvaamattomat tapahtumat, joilla on voimakas kielteinen vaikutus yksilöön tai yhteisöön. Lukioissa tapahtuvia kriisitilanteita ovat mm.

- opiskelijan tai henkilökunnan jäsenen kuolema
- suuronnettomuudet
- muut vakavat onnettomuudet ja läheltä piti -tilanteet
- väkivaltatilanteet ja niiden uhka

Kriisien hallinta lukioissa perustuu kriisivalmiuden ylläpitoon. Ajan tasalla oleva kriisivalmius turvaa, että yhteisössä on valmistauduttu toimimaan ennalta sovittujen käytänteiden mukaisesti ja jokainen yhteisön jäsen tietää oman vastuualueensa kriisitilanteen sattuessa.

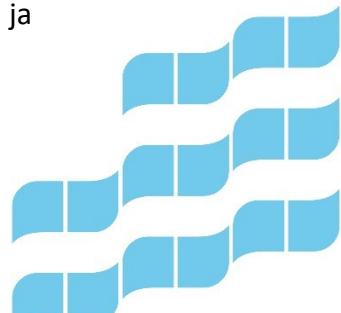
Lukiokohtainen kriisiryhmä

Lukiokohtaisen kriisiryhmän tehtävään kuuluu lukioyhteisöä koskettavien kriisitilanteiden hoitaminen. Kriisiryhmän toiminnasta ja ryhmän koordinoinnista kriisin aikana vastaa rehtori tai apulaisrehtori.

Kriisiryhmässä ovat mukana ainakin rehtori, apulaisrehtori ja opiskeluhuollon edustaja.

Kriisiryhmän kokoontuminen

Kriisiryhmän tulee kokoontua sovitusti vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana rehtorin tai apulaisrehtorin kokoon kutsumana. Kriisiryhmä kokoontuu sekä etukäteen sovitusti että akuuteissa kriisitilanteissa. Akuuteissa kriisitilanteissa ryhmän on kokoontuttava mahdollisimman pian. Kriisiryhmän tulee sopia nopea tiedonvälityskanava ryhmän kokoon kutsumiseksi ja

tiedon välittämiseksi. Mikäli kriisitoiminnasta vastaavaa ei akuutissa tilanteessa välittömästi tavoiteta, kriisiryhmän voi kutsua koolle myös joku muu ryhmän jäsenistä.

Kriisiryhmän tehtävät

- lukiokohtaisen kriisisuunnitelman laatiminen
- Kriisiryhmän kokoonpanon ja yhteystietojen ajantasaisuuden varmistaminen
- Opiskelijoiden ja henkilökunnan perehdyttäminen kriisikäytäntöihin
- Kriisivalmiuden ylläpito kokoontumalla säännöllisesti
- Toteutettujen toimien arviointi akuutin kriisin jälkeen
- Tapahtuneen purku kriisiryhmän sisäisesti

Kriisiryhmän keskeisin tehtävä on laatia lukiokohtainen kriisisuunnitelma sekä ylläpitää kriisitoimintavalmiutta. Kriisisuunnitelman päivittämisestä ajantasaiseksi vastaa rehtori tai apulaisrehtori. Kriisikäytäntöjen jalkauttaminen opiskelijoille sekä henkilökunnan perehdyttäminen kriisitoimintaan tulee olla osa kriisisuunnitelmaa. Kriisitilanteen jälkeen ryhmä arvioi toteutetut toimet ja tarvittaessa tekee päivityksiä kriisisuunnitelmaan.

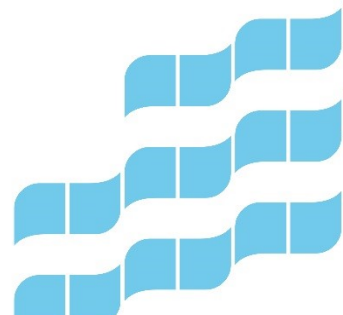
Kriisiryhmän toiminta akuutissa tilanteessa

- välitön kokoontuminen
- arvio tilanteen vakavuudesta ja sen mukainen toimintasuunnitelma
- tukitoimien järjestäminen (lukion sisäiset toimet ja ulkopuolisen tuen tarve)
- sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen tilanteesta (rehtori/lukiokoulutuksen johtaja)
- yhteydenotto asianosaisten läheisiin ja tukipalvelujen piiriin ohjaaminen
- arvio yhteydenotosta viranomaistahoihin (mm. poliisi, sosiaali- ja terveystoimi)

Psykososiaalisen tuen järjestäminen

Kriisiryhmä kokoontuu akuutissa kriisitilanteessa arvioimaan tilanteeseen tapauskohtaisesti soveltuvan psykososiaalisen tuen toteutusmuodot. Psykkiset tukitoimet suunnitellaan tapahtuman vakavuuden ja kriisin jälkeisten reaktioiden mukaisesti.

Lukion sisäistä tukea ja konsultaatioapua antavat opiskeluhuollon työntekijät (psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja, lääkäri).

Opiskeluhuollon työntekijät voivat tarvittaessa pyytää lisätukea kriisitilanteisiin Kriisikeskus Osviitasta.

Tukitoimet yhteisötasolla

Yhteisötasolla tilanteeseen soveltuva tukimuoto voi olla luokassa käytävä keskustelu opiskelijoiden kanssa (esim. opettajan vetämänä). Yhteinen tapahtuneen käsittely ja nopea paluu opiskelun arkeen tukee kriisin kohdanneiden opiskelijoiden toipumista.

Tarvittaessa voidaan järjestää ammattihenkilön toimesta kriisin jälkeinen purkukeskustelu, johon osallistujat sovitaan tapauskohtaisesti. Purkukeskustelussa käydään läpi tapahtunut ja osallistujien kokemukset tapahtuneesta.

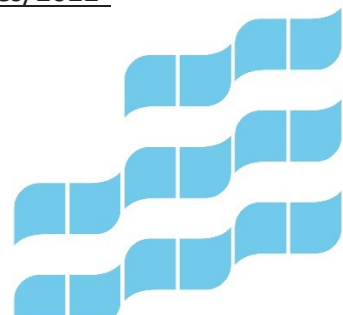
Tilannearvion pohjalta voidaan ohjata kriisin kokenut myös debriefing-keskusteluun. Debriefing-keskusteluja järjestävät terveyskeskukset, mielenterveystoimistot, seurakunnat ja punainen risti. Tampereella debriefing-kriisityötä tekee Tampereen akuuttipsykiatrian poliklinikka.

Yksilötason psyykinen ensiapu

Kriisitilanteelle tunnusomaista on psyykinen sokkireaktio. Sokkivaihe alkaa heti kriisin laukaisseeseen tilanteen jälkeen ja kestää tunneista vuorokausiin. Sokkivaiheen aikana ihminen ei kykene vielä käsittämään kriisin aiheuttanutta tapahtumaa ja saattaa jopa kieltää sen. Osa sokkivaiheessa olevista lamaantuu täydellisesti, osa taas käyttäytyy korostuneen rationaalisesti ja tunnereaktiot sulkeutuvat pois. Sokkivaiheessa olevan henkilö saattaa reagoida voimakkaalla kiihtymystilalla esimerkiksi huutaen tai itkien voimakkaasti. Lamaantumisen ja levottomuuden vuorottelu ovat myös tavallista.

Sokissa olevaa ihmistä auttaa turvallisen ilmapiirin luominen. On tärkeää pysyä rauhallisena ja antaa sokissa olevan ihmisen halutessaan käydä läpi tapahtunutta omalla yksilöllisellä tavallaan. Shokkivaiheessa oleva tarvitsee yleensä konkreettista turvaa ja kokemuksen siitä, että läsnä olevat ihmiset hallitsevat tilanteen. Tulee huomioida, että tilanteen arviointikyky voi olla sokkireaktion aikana heikentynyt ja henkilö saattaa kieltäytyä tarjotusta avusta. Mikäli sokissa oleva henkilö kieltäytyy avusta, tulee varmistaa lähipiirin tuki eikä sokissa olevaa saa jättää yksin. On hyvä ottaa huomioon, että kerrotut asiat eivät jää useinkaan sokissa olevan mieleen ja kyky vastaanottaa tietoa on heikentynyt.

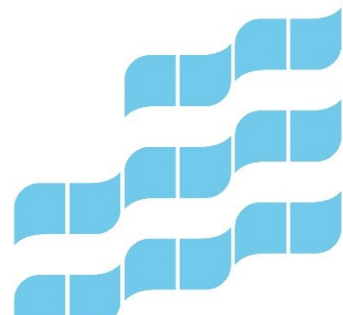
Häiriötilanteiden toimintasuunnitelma: [https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-11/H%C3%A4iri%C3%B6tilanteiden%20toimintasuunnitelma 2022 2023.pdf](https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-11/H%C3%A4iri%C3%B6tilanteiden%20toimintasuunnitelma%202022%202023.pdf)

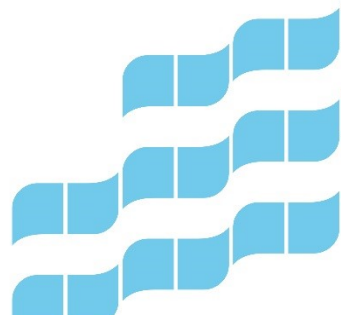
7. Lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

Tampereen kaupungin koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman yhteisessä osassa on kerrottu, miten opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seurataan.

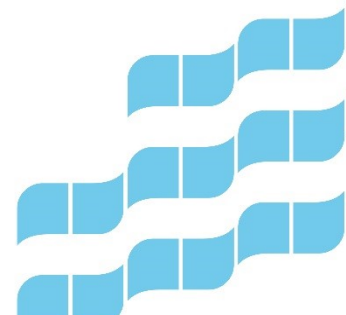
Lukioiden lukuvuosisuunnitelman opiskeluhoollon osien toteutumista seurataan lukiokoulutuksen ja lukioiden toimesta. Lukioissa opiskeluhoitosuunnitelman seurannasta ja toteuttamisesta ovat vastuussa oppilaitosten yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät, joissa koulutuksen järjestäjän suunnitelman lisäksi noudatetaan oppilaitoskohtaista opiskeluhoitosuunnitelman osaa. Lukion OHR päivittää lukuvuosisuunnitelman osana olevaa opiskeluhoollon lukiokohtaista osaa lukuvuosittain.

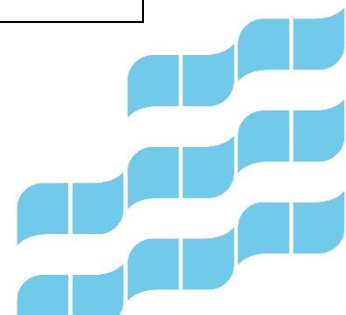
Liite: Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelma

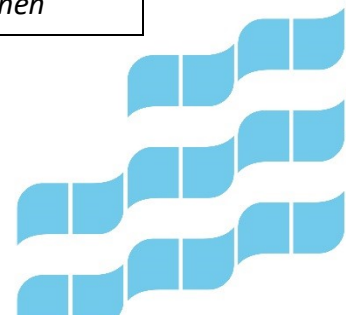
	<i>Tampereen kaupunkiseudun opetussuunnitelma (2021)</i>	<i>XX lukion käytänteet lv 20XX-20XX</i>
<i>Rehtori</i>	<ul style="list-style-type: none"> • vastaa esteettömyydestä lukio-opintoihin siirryttäessä ja opiskelijavalinnasta • koordinoi ja tukee ohjaustoimintaa • tiedottaa lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon liittyvistä säännöistä ja määräyksistä 	
<i>Opinto-ohjaaja</i>	<ul style="list-style-type: none"> • vastaa opinto-ohjauksen kokonaissuunnittelusta koulussa • ohjaa ja auttaa opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman, jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa sekä ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumisessa • ohjaa ja auttaa opintojaksovalintojen tekemisessä • ohjaa ja auttaa henkilökohtaisen lukujärjestyksen laatimisessa • organisoii jatko-opiskelupaikkoihin ja työelämään tutustumisia 	

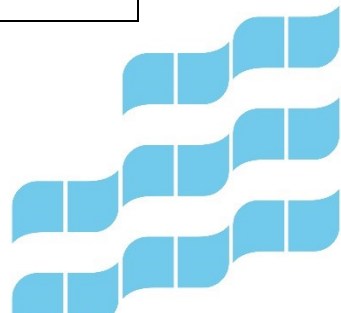
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ohjaa nivelvaiheissa ja opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen</i> • <i>tekee monialaista yhteistyötä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi</i> • <i>osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan</i> 	
<i>Ryhmänohjaaja</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>on jäsenenä ryhmänohjaustiimissä, joka suunnittelee ja toteuttaa lukion oman vuositason ryhmänohjausta, tiimin toimintaa on kuvattu Tampereen seudun lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelmassa</i> • <i>on oman ohjausryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja</i> • <i>on ensisijainen yhdyshenkilö koulun ja huoltajien välillä</i> • <i>perehdyttää uudet opiskelijat lukio-opintojen käytänteisiin</i> • <i>on mukana ryhmäyttämässä omaa ohjausryhmäänsä lukio-opintojen alkaessa ja tukee ryhmänsä yhteisöllisyyttä myöhemminkin</i> 	

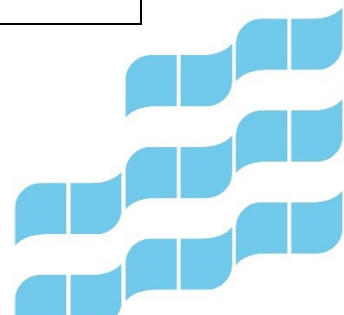
	<ul style="list-style-type: none"> • käy henkilökohtaiset keskustelut ohjausryhmänsä opiskelijoiden kanssa • seuraa säännöllisesti ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä, poissaoloja ja opiskelijan kokonaistilannetta sekä puuttuu asiaan tarvittaessa • tekee säännöllistä yhteistyötä opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa • pitää ryhmänohjaustuokioita , joita on kuvattu tarkemmin Tampereen seudun lukiokoulutuksen ohjaussuunnitelmassa • tiedottaa ryhmällensä ajankohtaisista asioista • osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan 	
Vuositaso- vastaava		
Aineenopettajat	<ul style="list-style-type: none"> • ohjaa ja auttaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään 	<ul style="list-style-type: none"> - huolehtivat oman oppiaineensa päättöarvioinnista - T ja K, H-arviointien asianmukainen

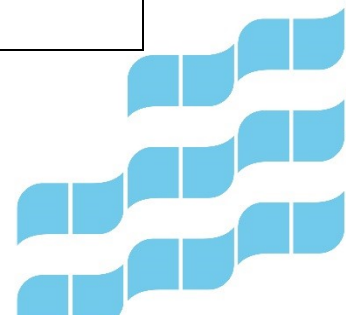
	<p><i>oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• seuraa ja merkitsee opiskelijan opintojakson aikaiset poissaolot ja tiedottaa niistä tarvittaessa ryhmänohjaajalle</i> <i>• seuraa opiskelijan opintojen edistymistä omassa oppiaineessaan ja tiedottaa niistä tarvittaessa ryhmänohjaajalle</i> <i>• tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta</i> <i>• osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan</i> 	<p><i>merkintä ja huolehtiminen (toimistolta saatavissa opettajakohtaiset sekä oppiainekohtaiset listat)</i></p>
<p><i>Erityisopettaja</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <i>• arvioi oppimisen ja opiskelun tuen tarvetta ja välittää tiedon tarvittaessa opettajille, huoltajille ja koulun muulle henkilöstölle</i> <i>• osallistuu pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen</i> <i>• tapaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa säännöllisesti ja seuraa tuen tarvetta ja sen toteutumista</i> 	

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ohjaa ja opettaa opiskelijaa opiskelutaidoissa</i> • <i>tekee lukitestit ja laatii tarvittaessa luki-lausunnon sekä mahdollisuuksien mukaan tekee muitakin opiskelijan oppimisvaikeuksiin liittyviä kartoituksia</i> • <i>antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta lukioaikana ja yo-kirjoituksia varten</i> • <i>tekee säännöllistä yhteistyötä opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa</i> • <i>osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan</i> <p>-</p>	
	<p><i>Omissa asiantuntijaryhmissä sovitut käytänteet</i></p>	
<p><i>Koulupsykologi</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>antaa psyykkistä ohjausta ja neuvontaa tavallisesti 1-5 käyntiä</i> • <i>arvioi psyykkistä työskentelyn tarvetta sekä tekee tarvittaessa eteenpäin ohjauksen</i> • <i>arvioi ja tukee opiskelukuntoisuutta</i> 	

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>tukee tarvittaessa opettajia tai vanhempia nuoren tukemisessa (konsultaatiot)</i> • <i>tekee monialaista yhteistyötä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi</i> • <i>osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan</i> • <i>toimii koulun psykologian erityisasiantuntijana</i> • <i>osallistuu joidenkin kurssien suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä aineenopettajien kanssa, erityisesti oman koulun kursseihin</i> 	
Kuraattori	<ul style="list-style-type: none"> • <i>antaa ohjausta ja tukea elämäntilanteisiin ja elinympäristöön liittyvissä vaikeuksissa (mm. etuudet, asuntoasiat, sosiaaliset pulmat, ihmissuhteet, elämänhallinta)</i> • <i>arvioi opiskelijan tuen tarvetta sekä ohjaa tarvittaessa eteenpäin</i> • <i>osallistuu oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhooltoon (mm. oh-ryhmät, ryhmätoiminta)</i> • <i>tekee yhteistyötä opiskelijan elämään</i> 	

	<p><i>kuuluvien verkostojen kanssa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>osallistuu tarvittaessa opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan</i> • <i>toimii oppilaitoksen sosiaalityön asiantuntijana ja konsultoi tarvittaessa henkilöstöä</i> 	
<p><i>Terveydenhoitaja ja lääkäri</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opiskelijoiden terveyden ja opiskelukyvyn edistäminen</i> • <i>opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen ja parantaminen</i> • <i>terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, joihin sisältyvät mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut</i> • <i>opiskelijan erityisen tuen ja tutkimuksen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa tutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen</i> • <i>monialainen yhteistyö</i> 	

